

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Norges Skytterforbund
Sognsveien 75 L
0855 OSLO

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: Arild Groven
Deres dato:
Vår ref.: 2015/21812-1 M-FO
Saksbehandler: Jens Hertzberg
Direktetelefon: 22 00 36 51

Dato: 16.11.2015

Løvenskioldbanen - Kontrollrapport

Anleggsnr. Kontrollnr. Saksnr. Rapportdato:
0219.0259.01 2015.105.I.FMOA 2015/21812 16/11-2015

Opplysninger om virksomheten

Navn	Norges Skytterforbund
Organisasjonsnr.	946 168 114
Bedriftsnr.	971 840 501
Gårdsnr./Bruksnr. Løvenskioldbanen	32/50 Bærum
UTM-32 koordinater	Ø 588434 Ø 6648157
Besøksadresse	Løvenskiold leiruebaner, Dælimosen 50, 1359 Eiksmarka
Postadresse	Sognsveien 75 L, 0855 Oslo
Telefonnr.	21 02 90 00
E-post	nsf@skyting.no
NACE-kode	93.120 Idrettslag og klubber

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	3.11.2015
Virksomhetens representanter	Arild Groven (generalsekretær, Norges Skytterforbund) Dag Rieber (innleid teknisk konsulent, Rieber Project AS)
Fylkesmannens kontrollører	Ingeborg Nygard, Iver Hille og Jens Hertzberg
Deltagere fra Bærum kommune	Franz L. Nilsen (kommuneoverlege) Lisbeth Sloth (Folkehelsekontoret, Miljørettet helsevern)
Deltagere under befaringen ved banen.	I tillegg til Fylkesmannens representanter deltok Dag Rieber og Knut S. Sørås (KConsult).
Bakgrunn for kontrollen	Klage på blyforurensning til tilstøtende turområde
Tema for kontrollen	Internkontroll og avrenning av tungmetaller fra skytebanene

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 3 avvik under kontrollen. Disse er:

1. Norges skytterforbund har ikke etablert internkontroll for aktivitetene ved Løvenskioldbanen.
2. Myrområdet nord for leirduebanen er alvorlig forurenset av sigevann fra blyhagl og sannsynligvis andre tungmetaller.
3. Norges Skytterforbund mangler en oversikt over mulig forurensningsomfang av tungmetaller fra aktivitetene ved Løvenskioldbanen samlet sett.

Innledning/Bakgrunn

På generelt grunnlag fører Fylkesmannen tilsyn for å forebygge og avdekke forurensning av ytre miljø. Vi har ifølge vår database registrert at det finnes 86 skytebaner innen Oslo og Akershus fylker. Miljøverndepartementet ba i 1993 samtidig med at forurensningsmyndigheten ble delegert til fylkesmennene om at eksisterende skytebaner inntil videre ikke skulle konsesjonsbehandles etter forurensningsregelverket. Denne instruksjonen var imidlertid myntet på støy.

Det er etter det vi er kjent med gjennomført svært få eller ingen tilsyn overfor skytebaner etter forurensningsregelverket i Norge i senere tid.

Fylkesmannen har i denne omgang med bakgrunn i mottatt bekymring for avrenning og spredning av bly- og tungmetallforurensning til friluftsområde utenfor Løvenskioldbanen gjennomført et tilsyn etter forurensningsregelverket. Det er Norges Skytterforbund (heretter forkortet NSF) som er eier av skytebanen.

Kontrollrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus. Støy var ikke et eget tema under kontrollen, men vurdert som del av internkontrollen.

Hovedtema for kontrollen var:

- Internkontroll
- Metallforurensning fra Løvenskioldbanen

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6. desember 1996, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 3 avvik under kontrollen.

Avvik 1:

Norges skytterforbund har ikke etablert internkontroll for aktivitetene ved Løvenskioldbanen.

Avvik fra: Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), § 4 (plikt til internkontroll) jf. § 5 (innhold) og § 6 (samordning).

Funn: Det kunne ikke dokumenteres at NSF selv hadde etablert internkontroll med hensyn til aktivitetene ved Løvenskioldbanen eller hadde påtatt seg å samordne de enkelte aktørenes interkontroll.

Kommentarer:

Det ble opplyst at det var forventet fra NSF at brukere av de enkelte banene utøvet egenkontroll med aktivitetene. Det var ikke utarbeidet dokumentasjon eller rutiner som regulerte aktivitetene i forhold til ytre miljø som var tema ved dette tilsynet. NSF hadde primært fokus på sikkerhetsaspektet ved bruk av banene.

Internkontrollen skal sikre at aktivitetene drives i samsvar med krav i eller i medhold av helse-, miljø og sikkerhetslovgivningen. NSF skal likeledes jf. § 6 påse at de enkelte brukernes aktiviteter er i samsvar med de felles regler og rutiner som er bestemt.

Innen ytre miljø vil dette være rutiner som dekker følgende tema:

Avfallshåndtering; eksempelvis oppsamling av plast, metallhylser for å hindre at dette spres ut i naturen.

Forurensning; eksempelvis metoder og tilhørende rutiner for å redusere fragmentering og spredning av metall fra prosjektiler i målområder (kulefangere, voller), begrense avrenning av tungmetaller, støydempningstiltak ved standplass etc.

Fylkesmannen er klar over at det i forbindelse med utarbeidet forslag til reguleringsplan var planlagt tiltak i forhold til å begrense støyulemper. Selv om dette planarbeidet foreløpig er stanset opp så vil det likevel kunne gjøres flere tiltak i forhold til å begrense støy og annen forurensning fra skytebanene.

Oppfølging:

Norges skytterforbund må etablere internkontroll basert på de aktiviteter som foregår ved Løvenskioldbanen som omtalt over. En konkret handlingsplan for å innføre internkontroll i samarbeid med brukere / driftere av banene oversendes innen tilbakemeldingsfristen. Frist for oversendelse av ferdigstilt internkontrolldokumentasjon vil bli satt på basis av den foreslåtte handlingsplanen.

Det bes også om at NSF angir det årlige forurensningspotensialet fra tungmetaller for de enkelte banene ut fra registrert forbruk av ammunisjon og type.

Avvik 2:

Myrområdet nord for leirduebanen er alvorlig forurenset av sigevann fra blyhagl og sannsynligvis andre tungmetaller.

Avvik fra: Forurensningsloven § 7 (plikt til å unngå forurensning).

Funn: Det sterkt forurensede myrområdet nord for leirduebanen ble befart under tilsynet. Det ble konstatert at det var avrenning fra myra til lokale bekker i området. Bilder fra området er presentert på side 7 i rapporten.

Dette området er ellers beskrevet i BioFokus-notat 2013-13, kartlegging av biologiske verdier ved Løvenskioldbanen. Kartleggingen ble utarbeidet på oppdrag for Rieber prosjekt AS i forbindelse med utarbeidelsen av reguleringsplan for Løvenskioldbanen. Utdrag fra side 5-6 i notatet gjengis her:

«Myrområdene sør for Dæhlimåsan er grøftet og det er drevet med torvtekt. Sør for myra er det en liten gransumpskog. Skogen her har mye døde, unge graner, og en stor andel av torvmosene er også døde. Vannet er brunt, og få, om noen, biologiske kvaliteter ble registrert i sumpskogen. Årsaken tilskrives en direkte og indirekte forurensning av bly og muligens andre stoffer fra leirduebanen.

Vannet Dæhlimåsan, samt tilhørende myr og sumpområde rundt Dæhlimåsan, ser ut til å være svært preget av tungmetallforurensning, sannsynligvis som følge av enorme mengder med blyhagl på og i bakken innenfor dette området. Vannet er rustbrunt. Torvmosene innenfor hovednedfallsområdet til haglskurene er døde, og grunnen består av dødt biologisk materiale med et svært høyt innslag av hagl. På sørsiden av Dæhlimåsan er alle trær nær vannet døde eller døende. Det ble lett etter arter avhengig av død ved i området, men ingen interessante arter ble påvist. Kun noen av storkene/stammene hadde angrep av insekter og sopp. Til tross for svært gode forekomster av soleksponert, død ved sør for Dæhlimåsan, ansees det derfor som tvilsomt eller i beste fall noe usikkert om denne veden er godt egnet som levested for interessante insekter og sopp. Myrområdet blir på grunn av den negative påvirkningen heller ikke avgrenset som naturtype eller et biologiske viktig hensynsområde. Dette til tross for at det på nordsiden av Dæhlimåsan, utenfor haglskurenes rekkevidde, finnes partier med tilsynelatende lite påvirket myrvegetasjon.

Kommentarer:

Notatet fra BioFokus konkluderer med at «*det bør foretas en utredning av omfanget av den antatte forurensningen, og det bør avklares hvor vidt den eventuelle forurensningen har spredd seg eller kan spre seg med grunnvannet til andre viktige lokaliteter, ikke minst utenfor planområdet. Dette gjelder spesielt langs Øverlandsvassdraget, hvor det finnes mange viktige og svært viktige naturtyper*»

Fylkesmannen er av samme oppfatning, nemlig at omfanget og utbredelsen av denne forurensningen må kartlegges og at det må igangsettes avbøtende tiltak for å stanse spredning av metallforurensningen.

Regelverk og myndighetsområde

I følge folkehelseloven (kap. 3) skal kommunen til enhver tid ha oversikt over helsetilstanden i kommunen og de faktorer som kan virke inn på denne. Forurenset grunn vurderes som en slik faktor. Kommunen er lokal helsemyndighet etter folkehelselovens kapittel 3 om miljørettet helsevern, og kan stille krav til utredninger ved en eiendom eller virksomhet for å utrede mulige helsemessige konsekvenser (§ 11). Miljødirektoratets veileder om helsebaserte tilstandsklasser for forurenset jord (TA-2553/2009) kan benyttes til å vurdere helsefaren i forbindelse med en slik utredning.

I henhold til rundskriv T3/12 fra Miljøverndepartementet er Fylkesmannen forurensningsmyndighet for skytebaner. Videre er Fylkesmannen forurensningsmyndighet for lokaliteter med forurenset grunn som kan knyttes til virksomheter og bransjer som omfattes av de delegerte saksområdene i dette rundskrivet (kap.2).

Oppfølging:

Norges skytterforbund må sørge for at omfang og utbredelse av tungmetallforurensningen kartlegges. Avrenningsveier må kartlegges og det må gjøres en vurdering av aktuelle avbøtende tiltak for stanse avrenningen til tilstøtende natur- og friluftsområder.

En tidfestet handlingsplan oversendes innen tilbakemeldingsfristen. Videre oppfølging vil deretter skje på basis av denne.

Avvik 3:

Norges Skytterforbund mangler en oversikt over mulig forurensningsomfang av tungmetaller fra aktivitetene ved Løvenskioldbanen samlet sett.

Avvik fra: Forurensningsloven § 7 (plikt til å unngå forurensning) og interkontrollforskriften § 5 2.ledd pkt 6 (risikokartlegging).

Funn: Også området i syd av Løvenskioldbanen, nedenfor pistol og riflebanen, ble befart. Ifølge rapport utarbeidet av KConsult v/ Knut Sørås på vegne av Folkeaksjonen mot skytestøy på Løvenskioldbanen (rev 1, 13.10.2015) er det også registrert forurenset bekkediment i dette området.

Kommentarer:

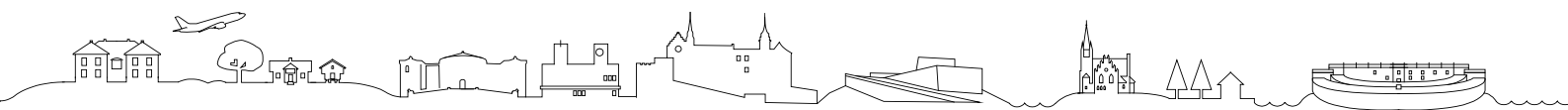
Både kilder, forurensningsomfang og spredningsvei må kartlegges.

Oppfølging:

Som for avvik 2.

Andre forhold

Løvenskioldbanen ble bygget i 1951 og grunneierrettighetene ble overdratt fra Løvenskiold eiendom til Norges Skytterforbund i 1952. Når det gjelder leirduebanen drives denne på kommersiell basis etter avtale fra NSF. Myr/skogområdet nord for leirduebanen ligger utenfor sikkerhetsområdet på 220 meter fra standplass og inne på Løvenskiolds eiendom.

Bilder tatt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus fra befaringen ved Løvenskioldbanen 3.11.2015

Myr-/skogområde nord for leirduebanen, sør for Dæhlimåsan er sterkt forurenset av bly- og metallforurensning.

Haglnedfall (bly og korrodert stålghagl) på myr nordvest for leirduebanen

Bekk vest for leirduebanen

Røde plasttallerkner («leirduer») spredd i terrenget nordvest for leirduebanen

